

Szerkesztési iroda
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal veszi föl.
Azonkívül az összes hír-
: : detési irodák. : :
Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. n. 5 órákor

Nagybecskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 216. szám.

Csütörtök, szeptember 21.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott telefonjelentései. —

Háborunk Romániával.

Öldöklő harcok az orosz fronton.

Az erdélyi helyzet. — Szakadatlan csata a Kárpátokban. — A miniszterelnök a hadseregről. — „Közlegő döntés.”

— A mai nap hírei. —

Az erdélyi helyzet.

Budapest, szept. 21. Az Estnek jelentik a sajtóhadiszállásról:

Olyan személyiség, akinek Erdély védelmét szolgáló katonai munkában nagy szerep jutott, a következőleg festette az erdélyi helyzetet:

— A szövetségesek nyomása Erdély déli részén igen érezhető eredménnyel járt. Határozottan éreztük a dobrudzsai harcok közvetett hatását az erdélyi fronton is. A keletről és délkeletről legnagyobb óvatossággal előrenyomuló román erőkkel eddig még nem bocsátkoztunk jelentősebb küzdelembe. A német front nincs szigorúan elkülönítve a mienktől.

A Kárpátokban szakadatlan csata tombol.

Budapest, szept. 21. A sajtóhadiszállásról jelentik:

Az oroszok nem gyöngülő erővel folytatják harcaikat a Kárpátokban. Bukovina déli csücskétől a Pantyr-szorosig szakadatlanul tombol a csata. Egyes pontokért megszakítás nélkül öldöklő közelharc folyik, főleg Ludovánál, a Smotrec-hegynél, amelynek csúcsa birtokunkban van, viszont a hegy lejtőin az oroszok beásták magukat. Leghevesebb volt a küzdelem a kucinai méntelepénél.

Wolbunyiában az ellenség támadásai vereségükkel végződtek s állásainkat megtartottuk.

Magyar csapatok hősiességei Erdélyben.

Budapest, szept. 21. Az Estnek jelentik a sajtóhadiszállásról:

Molnár Ferenc illetékes férfitól fölvilágosítást kért az erdélyi magyar csapatokról, amire Molnár Ferencnek a következőket mondotta informátora:

— Az a szándékunk, hogy mentől több magyar csapatot állítsunk szembe a románokkal. Természetesen, az keresztülvihetetlen, hogy kizárólag csakis magyarok harcoljanak Erdélyben, de a tulnyomó többség mégis magyar. A nyolcvankettesek a tömösi és tölcsvári szorosokban az önfeláldozó hősiesség valóságos csodáit vitték véghez. Olyan vehemenciával támadtak az első betörésnél, hogy kicsiny frontszakaszon a románoknak kétszáz halottjuk volt, a többiek pedig a magyarok ellenállhatatlan rohama elől meghátráltak.

„Közlegő döntés.”

Budapest, szept. 21. Stockholmból sürgönyzik: A „Daglicht” írja:

Ha az angoloknak és franciáknak naponta megismételt heves támadásai dacára sem sikerült a németek nyugati falát megdönteni és ha e közben a németek keleten úgy győznek, hogy Oroszország utolsó nagy hadserege is összeomlik és a természeti kincsekben gazdag Románia a központi hatalmak kezébe jut, akkor semmi értelme, hogy a háborút még egy télen áthuzzák.

A macedóniai harcok.

Budapest, szept. 21. Bernből sürgönyzik:

A román főhadiszálláson levő angol-francia hírlapírók jelentik a harminc-

hat óráig dúló rezna—florinai harcokról:

Mintkét részen a legnagyobb elkeseredéssel küzdöttek. A bolgárok leirhatatlan dühvel vetették magukat az orosz-francia csapatokra. A haditudósítók egytől-egyig elismerik a bolgárok példátlan vitézségét. Monasztir ellen szerb csapatokat is fognak fölvonultatni, mert azt tervezik, hogy először a szerbek nyomulnak be a városba s nyomban azután a szerb kormány Monasztirt székhelynek nyilvánítja.

A német kancellár a főhadiszálláson.

Budapest, szept. 20. Berlinből sürgönyzik:

Bethman-Hollweg birodalmi kancellár tegnap éjjel a nagyfőhadiszállásra utazott.

A háborús parlament.

— A miniszterelnök a hadseregről. —

Budapest, szept. 21. A képviselőház ma délelőtt Beöthy Pál elnöklésével ülést tartott, amelyen folytatták az Andrássy-Apponyi-féle delegációs javaslatok tárgyalását.

Miután az indítványokhoz több szónok nem jelentkezett, az elnök berekesztette a vitát.

Tisza István gróf miniszterelnök ez alkalommal reflektált az eddigi felszólalásokra. Amiket a hadseregre vonatkozóan többen előadtak — mondotta a miniszterelnök — azokra csak egy megjegyzésem van. A háboru kitörése óta hadseregünk tulerővel szemben oly nagy-szerű, lélekemelő küzdelmet folytat, hogy ennek gyönyörűségét nem szabad kedvezőtlen momentumok kiélezésével eltorzítani. Sok kiontott vérnek tartozunk azzal, hogy ezen képből kitündököljön, hogy a monarchia fiatalos életerejének nagyszerű jelét adta. Amit a hadsereg ellen felhoztak, azok egyes eseteknek hamis általánosításai, célzatos kiéleltései. A hibákat meglátni s azokon okulni kell, de a hibáknak folytonos előtérbe tolása nem használ ügyünknek.

A végső erőfeszítések.

— szept. 21.

Északon az orosz támad őrjöngő kétségbeeséssel ránk. Délen megindult az új olasz offenzíva. Nyugaton a sommei fronton halálos öleléssel fonódnak össze az angol, francia és a német csapatok. A Balkán recseg-ropog az új akciók dühétől. És mindenfelé, ahol a vasat arra használják fel, hogy gyilkoló szerszámot verjenek belőle, patakzik a vér és üvölt az elkeseredés.

És ebben a pokoli forgatagban, amelynél klasszikus költők borzalmakban kéjelgő fantáziái is a dajkameséknél szelidebbek, minden vihar ellenünk támad. A jövő évezredek egész romanticizmusának elegendő téma az a rettenetes szép kép, melyet ez a háború örökít meg számunkra. Európa nagy nemzetei, a kultúrában és a gazdagságban vezető államok a kapzsiságtól és a gyűlölettel részegen összefogtak, hogy megfojtsák azokat, melyek arányaiknál fogva sem lehetnek komolyan számba vehető ellenségeik.

És az acélgyűrű, melybe lelkünket akarják szorítani, folyton megpattan és a résen keresztül kirohanó csapataink végzetes csapásokat mérnek azokra, akik ma vértől elborítva az utolsó próbára indulnak. Nem a Góliát és a Dávid legendája ujul meg a szemünk előtt.

Szent a meggyőződésünk, hogy az a gyönyörű legenda megismétlődik, — egészen a befejezésig. Fájdalmas gonddal és könnyes szívvel nézünk fiaink felé, akiknek annyi szenvedés után ezzel a rettenetes ránkrohanással is meg kell birkóznia, de ezt a meghatottságot nem árnyékolja be a jövő miatt való aggodalom is. Olyanféle az érzésünk, mintha az istennek kedve telne abban, hogy minden időnek megmutassa, hogy az emberi gonoszság akkor is erőtlenség, ha császárok agyvelejéből fakadt a terve és százmillió szuronnyal akarják végrehajtani.

Mindenesetre dobogó szívvel virrasztunk most néhány éjszaka. Két esztendei háboruskodás után végre utánózni bírják ellenségeink a mi példánkat s minden frontjukon egyszerre kergethetik támadásra csapataikat. Az általános európai offenzíva elárulja azt az elhatározottságot, hogy a háború sorsát még a tél elkövetkezése előtt döntés elé akarják juttatni. Komoly nyugalommal vesszük ezt tudomásul, Isten segítségével és a magunk erejével is azon leszünk, hogy teljesebben menjen. Ez az óhajításunk. Imádságos szeretetünket küldjük véreink és testvéreink felé, akiknek kardja most szabja ki jövő életünk formáját. Nincs abban kétségünk, hogy ez a kard esorbulatlan marad.

HIREK.

Az erdélyi menekültek.

— Cipőt a menekültek gyermekeinek! —

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, szept. 21.

Tegnap este és ma reggel Nagybecskereken át ismét nagyobb számú erdélyi menekült érkezett Torontálvármegyébe.

Ez az erdélyi menekülő jött hozzánk, akiket a nagybecskereki állomáson láttak el üdítő étellel és itallal s azután tovább szállították őket a központi és a módosi járás községeibe s ott helyezik el valamennyit.

A belügyminiszter táviratilag közölte dr. Dellimanics Lajos főispánnal, hogy az erdélyi menekültek az anyag drágasága és a lábbeli beszerzéseinek nehézségei következtében különösen gyermekeiket cipővel ellátni képtelenek.

A belügyminiszter ezért szükségesnek tartaná, hogy ha a közönség a nélkülözhető lábbelit, különösen azokat, amelyek a gyermekek növése következtében nélkülözhetőké váltak, a menekültek javára adományozná.

Az összes intézkedések azonnal megtör-

téntek, hogy ezen mozgalom minél nagyobb sikerre vezessen, az eljárás egyöntetűsége miatt Nagybecskereken és Nagyikindán a városi rendőrkapitányság, a járásokban pedig a főszolgabírói hivatalok végzik a további gyűjtőmunkálatokat.

A nagybecskereki áll. polgári fiúiskola igazgatója közli:

Felhívom a polgári iskolai tanulmányaikat folytatni akaró s a polgári iskolába járnak szándékozó menekült fiukat és leányokat, hogy rendszeres iskoláztatásuk végett f. hó 24-ig bármely nap délelőtt 9—11-ig a városi színház-épület I-ső emeletén levő iskolahelyiségben jelentkezzenek. A tanulók mindennemű díj fizetésének kötelezettsége nélkül vétetnek fel a megfelelő osztályba; tankönyveket, tan- és írószereket ingyen kapnak. Egyeseknek pedig a rendelkezésünkre álló, valamint a társadalmi uton gyűjtendő összegből cipőt és téli ruhát fogunk venni. Nagybecskerek, 1916. szeptember hó 17-én. Az áll. polg. iskolai igazgató helyettese.

Az erdélyi menekültek közül újabban a következőket keresik:

Horváth Márton Mokrinból keresi 17 éves Árpád fiát a brassómezei Krizba községből. Szigeti János tüzér (Budapest, Ludovika akadémia) feleségét Brassóból.

Puju György őrmester (Budapest, 2 sz. tart. kórház) feleségét és 3 gyermekét.

Lengyel János építész (Budapest, Battyányi-u. 14.) feleségét, anyját, nevelt leányát, egy vendégleányt és cselédjét Brassóból.

Zerwes Frigyes törzsfogó (Debrecen) Harth Henrik nagyküüllőmezei százapátfalvai körjegyzőt és nála volt leányát.

Depner Péter tart. tüzérhadnagy (Arad, Erzsébet királyné-ut 20.) a Depner-családot Holtövényből.

Hunyady Ferenc József 2. gy. e. népfőlkelő (Prága, József-kaszárnya) édesanyját Brassóból.

Dr. Baku Róbert nagydisznói szolgabíró (Zombor) feleségét és 9 hónapos gyermekét.

Horn Margit (Bpest, VII., Huszár-u. 5.) Hirschhorn Vilmosné gyermekével a nagyküüllőmezei Halmagy községből.

Dr. Márkus János tanár (Hódmezővásárhely, Kállay-u. 28.) Márkus Mihály nyug. közs. jegyzőt Homoródról.

András János 2. gy. e. népfőlkelő (Prága, Bruszka-kaszárnya) feleségét és 5 gyermekét Bárcaufaluból.

Simén András (Szombathely, kórház) Simén Andrásné 3 gyermekével Segesvárról.

Incze Manó erdőmérnök (Segesvár) Kadácsi Bálint kir. főerdőmérnököt Köhalomról, Schmidt Vilmos kir. erdőmérnököt Nagysinkről és Horváth Valtér kir. s. mérnököt Medgyesről.

Bara Ferencné (Bpest, Alsó-erdősor 36.) szüleit és kis leányát a brassómezei Türkösről.

Bozorné Dimény Erzsike színésznő (Borossebes) Dimény Lajost és családját Fogarashól.

Papp Máttyás őrmester (Hosszapályi, Hajdum.) feleségét, 4 gyermekét, anyját a brassói Purkerez községből.

Kugler Gréte (Temesvár, József-város, Fröhl-u. 62.) anyját Kugler Rózsát, rokonait Hornung Gusztáv brassói postafelügyelőt, Aesch Frigyes brassói városi adópénztárost és Kugler Vilmos brassói városi adólistát.

Hegyí Jenő ügyvéd (Orosháza) Hegyí Andrásné, Német Mihályné, Gyarmathy Albertné a nagyküüllői Héjjasfalvából.

Niesner János keresi feleségét Brassóból. Háttyás Mihály Brassóból keresi feleségét Máriát és Géza fiát.

Brotya Ferencné Brassóból keresi anyját Bara Istvánnét.

A Brassóból elmenekült bolgárszegi erdő-ört kéri Langaver Sándor, hogy értesítse holletéről (Kolozsvár 170 sz. tábori posta.)

Kónya István mészáros (Katalinfa községben Torontál vármegyébe) keresi feleségét Kónya Ilonát és négy gyermekét: Anna 23 éves, Árpád 14 éves, Irén 13 éves és József 10 éves, a brassómezei Csernátfaluból.

Csergő József erdőőr (Makó, Erzsébet-szeretetház) keresi családját a fogaraszvármegyei Töröcsvárról.

Máthé Sándor nagyváradi m. kir. 24. honvéd törzssztagbeli cipész keresi a feleségét szül. Herman Magdolnát és 6 gyermekét, akik közül a hatodik az uton született, Brassóból való menekülés közben.

Langaver Sándor (170. sz. tábori posta) keresi Barcsa András Brassóból menekült bolgárszegi erdőört.

A következő felsőeleméren elhelyezett erdélyi menekültek keresik hozzátartozóikat:

Bottesz Jánost és nejét Szárát keresi Schneider Katalin. — Preits Katalint keresi

fia János. — Kotschken János keresi nejét Katalint és 5 gyermekét. — Lőx András (Földvár) keresi nejét Katalint és 5 gyermekét. — Joanesch János (Földvár) keresi nejét Katalint és 6 gyermekét. — Brenndörfer György és Keresztély (Prázmár) keresik anyjukat Annát. — Báditou János keresi szüleit Györgyöt és Mária anyját. — Orgidan Vazul keresi György és Elena anyját. — Szinbueher Miklós keresi apját Miklóst és anyját Annát. — Buholezián György keresi szüleit Jánost és Máriát. — Sándru János, keresi anyját Máriát. — Purkera János keresi anyját Máriát. — Brenndörfer Keresztély keresi testvérét Máriát. — Róth Márton keresi anyját Annát. — Römer György keresi apját Jánost és anyját Máriát. — Düek Victor keresi nejét Hermiánát és Matild leányát. — Imre Ferenc (Apáca) keresi szüleit Pált és Máriát. — Tichy Henrik szövömester (Brassó) keresi nejét Elizát 3 gyermekeivel. — Sipos Lina keresi anyját Szalánczi Józsefnét.

Az erdélyi menekült szegény gyermekek felruházására dr. Wattay Dezső 500 koronát bocsátott a vármegye alispánjának rendelkezésére. Somló Jakab 100 K, Henlein malomtulajdonos pedig 50 koronát adományozott az alispán kezébe a Torontálvármegyébe menekült erdélyiek javára.

Dr. Wattay-Pelbárt Dezsőné és Urbán Frigyesné a rendőrség útján ruhaneműket és cipőket adományoztak az erdélyi menekülteknek.

— Hivatalos jelentések szeptember hó 20-ikáról. A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harcéri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harcér:

Románia elleni harcveronal:

A románokat Hátszegtől délkeletre teljesen visszavertük. Petrozsény és a szurdoki-szoros újra birtokunkban van.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregveronala: A Kárpátokban az ellenség a legnagyobb szívóssággal folytatja támadásait. Mindenütt visszavertük, csak a lucinai menteleptől és Bisztrícától délre tudott helyi előnyöket elérni. Lipnica-Dolnától délre az ellenség eredménytelen kísérleteket tett, hogy a német ellentámadás előrehaladását tömeglökésekkel megsejtsa. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregveronala: Terstyánszky vezérezredes hadseregénél napközben az orosz támadási kísérleteket már csirájukban elfojtottuk. Este Pusztaszentgyörgy és Szelwów között az ellenség mélyen tagolt tömegeket vitt harcra Marwitz tábornok német és osztrák-magyar csapatai ellen. Mindenütt visszavertük. Ma reggel az oroszok megújították támadásikat és Szelwownál egyes helyeken sikerült árkaikba behatolni. Gyors ellentámadásokkal azonban hátrálásra kényszerítettük őket.

Olasz harcér:

A Karszt-fensík ellen irányuló olasz ágyutüz időnkint újra megelénkült. Az ellenséges gyalogság támadási kísérletei, hála tüzérségünk működésének, nem fejlődhetett ki. Megállapítást nyert, hogy a fensík védelmezőivel szemben négy napos nehéz harc alatt husz gyalogdandár, egy lovashadosztály és tizenöt bersaglieri zászlóalj állt szemben. A Sugana-szakaszon az olaszok támadták a Civaroni és a Masópatak melletti állásainkat. Heves, éjjel tartó harc után nagy veszteségeik mellett teljesen visszavertük őket.

Délkeleti harcér:

Nines különös esemény.

A német nagy főhadiszállás jelentései:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadseregveronala: A Somme-menti csataterén különös jelentőségű esemény nem volt. Egyes ellenséges előretöréseket visszavertünk. Flersnél kézigránattámadásban sikert értünk el. Utólagosan jelentik, hogy szept. 18-án este egy Claryből kiinduló francia támadást visszavertünk. A trónörökös arcvonala: A Mort Homme nyugati lejtőjén visszaverttük a franciákat abból a kis árok-részből, amelyet megszállva tartottak. Ez alkalommal 98 fogoly és nyolc gépfegyver jutott kezünkre. Járőreink a szept. 19-ére virradó éjjel sikeres vállalkozások alkalmával a Champagne-ban 46 franciát és orosz, a mára virradó éjjel pedig a Rajna-Rhone csatornától délre számos franciát fogtak el.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregveronala: Lucktól nyugatra Marwitz tábornok csapataival szemben az ellenség csak részben

ujította meg támadásait. Mig az orosz gyalogságot a legtöbb helyen még az orosz tüzéség ráirányított tüze sem tudta árknak elhagyására bírni. Csak este és éjjel törtek erős hullámokban támadásra előre. A támadások újra a legnagyobb veszteségeik közepette meghiusultak. A Selvovnál átmenetileg behatolt elleneséget teljesen kivertek. Károly főherceg lovasági tábornok arcvonal: Karajovkánál a ráknézve k dvező harc tovább folyt. Erős elleneség támadásokat visszavertünk. Az immár hóval borított Kárpátokban az oroszok támadásai tovább tartanak. Az ellenség szörványosan részleges eredményeket ért el

Erdélyi harcér:

A románokat a szurdoki-szerson át visszavertük.

Balkán harcér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja: Dobrudzsában heves váltakozó sikerrel harcok folytak. Az ellenség állásában, sietve odahozott erősítésekkel legszívósabb ellenállást fejt ki.

Macedóniai arcvonal:

Florinánál és Kaimakallannál részben közelharc után visszavertük az ellenséges támadásokat. Florinától nyugatra az előcsapatok kitértek a támadás elől. A várostól keletre az ellenséget meglepetésszerűen sikeresen megtámadtuk. A Belasica-Planinától délre a bolgárok szeptember 17-én kivertek az olaszokat Matnica és Poroj falvakból és öt tisztet, valamint kétszázötven főnyi legénységet foglyul ejtettek. — Ludendorf.

A Wolff-ügynökség jelenti:

Szeptember tizenkilencedikén délután német tengeri repülőgépek ismételt bombázták a flandriai tengerpart előtt álló ellenséges haderőket és egy torpedórombolón ketséget kizáróan több telitalálatot értek el.

— Az izraeliták újéve. Izraelita honpolgáraink őszi nagyünnepük folyó hó 27-én este 6 órakor beállanak. Ekkor kezdődik az Újévük, a világ teremtésének 5677-ik éve. Október hó 6-án napnyugtakor kezdődik az Engesztelőnap, vagy Hossznap; október hó 11-én a sátorosünnep. A nagybecskereki izr. hitközség ezen ünnepek alkalmával a rabbi funkciók végzésére meghívta dr. Reschowskij Arturt, az orsz. rabbiképző intézet jeles hallgatóját, rabbi jelöltet, aki a meghívást készséggel el is fogadta.

— Izraelita istentisztelet. A nagybecskereki izraelita templomban a péntek esti istentisztelet délután fél 7 órakor fog kezdődni.

— A torontáli közművelődési egyesület háborus ismeretterjesztő előadásai. A Torontál-vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület a téli évszakra eső munkásságát a népies ismeretterjesztő előadásokkal vezeti be. Az elnökség most szervezi a vármegye különböző községeiben a népies ismeretterjesztő előadásokat a községek vezetőivel s tanítószolgálatával karöltve. Az egyesület igazgatósága felhívást intézett az illető községek elemi iskoláinak igazgatóihoz, amelyekben a következőket mondja:

Egyestletünk az idén is szervezni óhajtja a téli folyamán a népies ismeretterjesztő előadásokat. Bár tudjuk azt, hogy a háborus viszonyok sok nehézséget gördítenek az előadások elé, de éppen a háború harmadik esztendejében szükséges, hogy a nép, az itthonmaradottak hazafias lelkesedését, kitartását és áldozatkészségét ébrentartsuk s erre az itthonmaradottak előtt tartandó oktató és buzdító előadások igen alkalmasak. Ismerve az igen tisztelt igazgató urnak, a tanítószolgálatnak és az ottani vezető köröknek mindenkor tanúsított lelkes buzgóságát, nem kételkedünk abban, hogy ez uttal is hasonló buzgósággal állanak a népies ügy szolgálatába s mindent elkövetnek az előadások megtartására. Az előadások tárgyai ez uttal is, mint a múlt években, főleg a háborúval kapcsolatos ismeretkörökből volnának veendőek, emellett kívánatos azonban az előadások tárgykörébe belevonni a világháború után előreláthatólag előálló gazdasági, társadalmi, egészségügyi, gyermekvédelmi stb. kérdéseket is, hogy a népjólétnak és népművelődésnek új mezői ezen az uton is előkészíttessenek.

— Beírások és javítóvizsgák a felső kereskedelmi iskolában. A nagybecskereki áll. felső kereskedelmi iskolában a javítóvizsgálatok f. hó 26-án, a beírások 28., 29. és 30-án, mindenkor d. e. 8 órai kezdettel fognak megtartatni. Az intézet helyiségei a régi törvényszék épületének I. emeletén vannak.

— Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára! Hadsegélyező Hivatal főpénztára, Képviselőház.

— Fogyasztási adóberletek bérbeadása. A nagybecskereki pénzügyigazgatóság közli, hogy újabban a következő községek borítal és huszfogyasztási adóberlete kerül árverés alá:

Október 2-án: Melencze község (kikiáltási ár borítalra 5123 korona 51 f., huszfogyasztásra 411 korona 97f., összesen 5535 korona 48 f.). — Ujzora község (kikiáltási ár: borítalra 1320 korona 44 f., huszfogyasztásra 131 korona, összesen 1451 korona 44 fillér). — Alsóelemér (kikiáltási ár: borítalra 971 korona 86 fillér, huszfogyasztásra 69 korona 61 f., összesen 1041 korona 47 fillér). — Felsőelemér (kikiáltási ár: borítalra 559 korona 58 f., huszfogyasztásra 119 korona 42 f., összesen 672 korona).

— Beiratkozás a pozsonyi egyetemre. A pozsonyi m. kir. Erzsébet-tudományegyetem jog- és államtudományi karán az 1916-17. tanév első felére a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 112824-916. IV. sz. leirata értelmében szeptember hó 30-ig minden külön engedély nélkül lehet beiratkozni. Ezen időn túl a beiratkozásra okt. 6-ig a jog- és államtudományi kar dékánja, október hó 6-tól 14-éig pedig az egyetem rektora ad külön kérelemre engedélyt. A félévi tandíj annyiszor 3 korona, ahány órát vesz fel a hallgató hetenként. A tandíjmentesség iránti kérvények a fenti beiratkozási határidő alatt adandók be a jogkari dékánhoz. Az előadások október hó 2-án kezdődnek. Az egyetemi Diákasztal (mensa Academica) 1916. október hó 1-én nyílik meg. Az egészséges és félfémes helyek iránti kérvények az egyetemi Diákasztal kormányzó tanácsához címezendők és az egyetem quae tori hivatalához küldendők. Különböző irásbeli tudakozódásokra a beiratkozással kapcsolatos bármely ügyben, — ideértve a lakáskérdést is — részletes felvilágosítást ad az egyetem jogkar dékáni hivatala.

Színház.

Cigányprimás. Kálmán Imre szép muzsikájú operettje került tegnap este színre s a pompás muzsikát ezuttal is élvezettel hallgatta a közönség. A címszerepet Nyárai Rezső játszotta találó színekkel és meleg érzéssel. Sári szerepében Budai Ilonka kellett élénk tetszést temperamentumos játékaival s kitűnő tánciaival. Laci szerepét dr. Gál Rezső adta, aki kellemes, bár nem nagy terjedelmű lírai tenorjával sikerrel oldotta meg az énekrészeket. Patay Ferenc mint VII. Heribert finom, diszkrét játékaival és elegáns tánciaival aratott meleg sikert. A többi szerepekben Kelen Rózi, Parlagi Béla és Török Sándor szintén megfelelőek voltak. A zenekar teljes mértékben érvényesítette a muzsika szépségeit. Obruó Rudolf karnagy vezetésével, akinek azonban eléggé kellett küzdeni a kórusal. A színház tele volt.

Egy bíró orosz fogságban.

— Egy szegedi bíró levele orosz fogságból.

— szept. 20.

Közel két éve, hogy a szegedi bírói kar egy szimpatikus tagja, ki a mozgósítás alkalmával behivatott: orosz fogságba esett.

Ez a bíró a Kan folyó mellett Kanschban van a fogolytáborban (a Bajkál-tó mellett).

Május 22-iki kelettel levelet irt magyar nyelven Szegeden lakó családjának, amely levél Amerikán keresztül jutott ide. Valószínűleg kicsempészték. A levélborítékon Newyork bélyegzője és felülbélyegzés azzal „felülvizsgálva — Budapest”.

Ebből a hosszú utalást megjárt levélből a Szegei Napló közli az alábbi jellemző és közérdekű részeket:

Itteni életünket két részre oszthatom: az állati életre és a morális emberi életre. Az állati életünk kielégítő. Kőházban, jól fűthető szobában lakunk, négyen egy szobában, amely 5 méter hosszú, 4 méter széles. Négyünknek van egy szolánk. Élelmzésünkről magunk gondoskodunk óriási nehézségek árán, mert a városba egy lélek sem mehet be, még bevásárolni sem. A mészáros és zöldségárus, tojásos kofa, tejes ide jönnek ki a kaszárnyába s olyan áron és olyan árut kell vennünk, ahogy és amilyet kérnek és hoznak: választék nincs. Étkezőcsoportokban étkezünk, egyik csoportból a másikba átlépni nem szabad. Magam egy

osztrák étkező csoportban étkezem, lehetetlen osztrák ételeket, gombócokat kutyvasztanak össze, merénylet a magyar gyomor ellen.

Kaszárnyánk kívül fekszik két kilométernyire a várostól, egy pusztára réten, közel a Kan folyóhoz (olyan mint a Maros). Semmi fa, ázsiai puszták köröskörül, csak távolról látszanak a hegyek és a törpe fenyős, nyíres erdő. Valóságos ördögsgiget. Gyümölcsfának nyom sincs, a gyümölcs att ismeretlen, azt csak a milliomosok, gazdagok ehetik itt. Életünk egyébként börtön, tisztára vakok vagyunk, be vagyunk csukva. Az ajtóban két szuronyos muszka áll, se be, se ki. Sétálhatunk összepréselve, mint a heringek, egy kis téren délelőtt egy és fél órát, délután egy és fél órát szuronyos őrközlől körülvéve, akik gorbáskodnak velünk. Még a levegőt is irigylük fölünk a muszkák. Este nyolc órakor nyáron is be kell csuknunk a kis ablakot.

A bánásmód aljas, csak a vad népek, az emberevők bánhatnak oly aljasan uri emberekkel, ahogy velünk az oroszok bánnak. A legénységgel érintkezni tilos, saját embereinket, katonáinkat nem láthatjuk. Az orosz tisztok úgy bánnak velünk, mint lacibetyárokkal. Hiába panaszkodunk, sérelmünket sohasem orvosolják. A városba egyáltalán nem mehetünk be, szükségleteinket az orosz boltból, egy orosz tiszt utján hozatjuk drágán, az orosz tiszt szálakot kap a kereskedőtől, mészárosától, kofától.

1914. karácsonykor megtiltották, hogy ünnepünket ünnepelhesük, ha ünnepelni akarunk, ünnepeljük az orosz ünnepeket. Csak titokban állítottuk fel karácsonyfánkat. Királyunk születésnapját is csak titokban ünnepeltük, mise tartását nem engedték meg a muszkák. Tiszti zelvényeinktől megfosztottak és arra kényszerítettek, hogy alacsonyabbrangú zászlósoknak is tisztelegjünk, hivatkoznak a németekre, hogy ők is így követelik. Volt egy szobánk, ahol étkeztünk, most azt is elvették fölünk és orosz tiszteket telepítettek be. Van papunk, de nincs isteni tiszteletünk, mert a közös mise tartását nem engedik meg. A papunkkal is nagyon gyalázatosan bánnak el.

Szeszes ital élvezete szigorúan tilos, (az oroszok titokban isznak, be is rugnak), mi szódavíz és cukrozott limonádévizet iszunk oly drágán, mint nálunk a bort. Egyszóval helyzetünk gyalázatos, aljas, rabok vagyunk. Tífusz és himlő ellen be vagyunk oltva. A legénység még satnyább, szomorubb. Lakásunk rettenetes, élelmzésük gyenge, úgy néznek ki, mint a halál. Eddig 400 ember halt meg (hivatalosan csak 170, a többit az oroszok eltitkolták) s van 800 skorbutos beteg. Volt a legénység között küteges tífusz. Mind e bajokat elpanaszoltuk a vörös keresztünk kiküldöttjének, Salandra grófnőnek, aki április 15-én itt járt. Vajjon fog-e tenni kormányunk valamit sorsunk érdekében? A grófnő azt mondta, hogy őfelsége s különösen a trónörökös melegen érdeklődik szomorú sorsunk iránt. Az oroszok papíron mindent megfognak ígérni és semmit se hajtanak végre. Félünk tőle, hogy majd, valamikor, ha esetleg meg lesz a béke, (oh, mikor lesz ez?) itt fognak tartani hónapokig. Nagyon érélyesnek kell lenni kormányunknak, hogy minket kikaparintson az oroszok markából. Nekünk az a gyanunk, hogy hazakerült invalidusaink, hogy a magyarokat megnyugtassák, helyzetünket rózsásan tüntették fel, de különben is azóta is rosszabbodott helyzetünk. Sportot üzhethünk egy amerikai emberbarát közbenjárására, sem helyet nem adnak hozzá az oroszok, a sétaidő alatt a szük téren, szuronyos őrség között sportolhatunk. Mindnyáján elvagyunk keseredve, sok ideges és lelki beteg van közöttünk.

A legborzasztóbb, hogy még csak nem is sejtjük meddig tart e kálvária? A népek tisztára meg vannak bolondulva, hogy halomszámra ölik egymást. E végtelen unalomban és lelki nyomorúságban egyedüli vigaszom az, ha a boldog, tiszta családi otthonra gondolok, ebből megnyugvást és erőt meritek lelki benső küzdelmeimhez. Jogi könyveket nem tudok kapni, egészen elbutulok, különben is könyveket csak bekötetlenül szabad ide küldeni. Az itteni körök minden nehézséget támasztanak, hogy minél kevesebb könyv jöhessen be, mert a muszka fél a betűtől, a felvilágosodástól: itt még középkor van. Itt nagy a drágaság, a fűtéshez való fát és petroléumot is részben a magunk pénzéből vettük, mert keveset adnak. Egy pár cipőért 20 rubelt fizetem. Félünk tőle, hogy az egész telet még itt töltjük a 40 fokos borzalmas hidegben. A hivatali kollégáimnak azt üzenem: hogy csak dolgozzanak és áldják az Istent, hogy a háboruban részt nem vesznek. Szívesen dolgoznék napi 18 órán át, csak otthon lehetnék.

1264—1916. szám.

1219—3

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium f. évi július hó 4-én 42085 sz. a. kelt rendeletével Bótos és Orlód elnevezéssel létesítendő kiterők céljaira Bótos, Orlód és Zsigmondfalva községek határában elfoglalt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást elrendelvé, a tárgyalás folyó évi október hó 10-én d. e. 1/2 10 órakor Zsigmondfalva községben (község-házánál) fog megtartatni.

Felhivatnak tehát az érdekelt felek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemi-
leg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírás Bótos, illetve Orlód és Zsigmondfalva község-házánál 15 napi közszemlére kitétetett.

Nagybecskerek, 1916. szeptember 12.

Dr. Dellimanics Lajos s. k.
főispán.

1215—3.2

Kiadó**szép
uri.. lakás.**

A Mészáros Lázár-utca 2749. szám alatti Hirsch Antal-féle ház az összes mellékhelyiségekkel, nagy szőlő- és gyümölcskerttel f. év nov. 1-re kiadó.

Bővebbet **Kohn Márk cipésznél**
Nagybecskerek, Mészáros Lázár-u. 3010 sz.

A nagybecskereki járás főszolgabirjától.
6639—916 sz. 1224—3.2

Pályázati hirdetmény.

Magyarszentmihály községben megüresedett **irnok-végrehajtói állásra** pályázatot hirdetek. Felhívom mindazokat, akik ezen állást elfoglalni óhajtják, hogy kelően felszerelt kérvényüket az eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismereteket igazoló okmányokkal felszerelten folyó évi október hó 1-ig hozzám nyújtsák be.

A később érkező kérvényeket figyelembe nem fogom venni. Az állással egybekötött javadalmazás 1000 korona évi fizetés.

Nagybecskerek, 1916 szept. hó 20-án.

Lowieser s. k. főszolgabiró.

A nagyikindai járás főszolgabirjától.
6334—1916. szám.

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye nagyikindai járásához tartozó **Magyarpadé** községben üresedésben levő **községi szülésznői állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen 240 korona évi fizetéssel és minden szülés után 2 korona látogatási díjakkal rendszeresített szülésznői állást elnyerni óhajtják, hogy kelően felszerelt kérvényüket f. évi október hó 15-ig hivatalomhoz nyújtsák be.

Nagyikinda, 1916 szeptember hó 15-én.

1223—3.2

Horváth, főszolgabiró.

**Jókarban levő
Gramofonlemezek**

olcsón eladók

1218—32

Melencei-u. 22.

3238—1916. szám.

Hirdetmény.

Alibunár község közlegelőjén 5 drb 3 éves fehérgyapjas, balfülükön jegyzett, 200 korona értékű anyajuh gazdátlanul találtatott.

Amennyiben igazolt tulajdonosuk nem jelentkezik, az állatok f. hó 29-én d. e. 10 órakor a helybeli heti piacon elfognak árvereztetni.

Alibunár, 1916. évi szeptember hó 9-én.

1225—1.

Mohaupt, jegyző.

**Ujság- és
nyomtatvány-
makulatura**
nagyobb mennyiségben
kapható.

Cím a kiadóhivatalban.

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.**Biztosítási ügynökségek:**

Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fhg.-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Ált.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-utca.

Butorgyár:

Bencze A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv.Guttman Jakabné és fiai. Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 9.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.

Ekszerészek:

Mesznik R. özvegye, Hunyadi-utca.

Fűszerkereskedő:

Bleesz Ferenc, Megyeház-utca, Tarnai-féle ház.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Fényképész:

Oroszy Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis E., Erzsébet-hidon túl, Ambrózy szappangyár épületében.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Háló, kötéláru kereskedés:

Konkoly Róza I. és Testvérei, József fő-herceg-utca 5.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműáru-, rövidáruüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Kőművesek:

Hoff N. és társa.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap divatterem és előnyomda:

Szehr Mariska, Gizella-part. Kurländer-ndvar.

Női kalap divatterem és kalapvasalás:

Andresz A. Főter, Bauer-ház.

Női kalap- és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-utca.

Sirkóraktár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálló, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” e. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társa, Kültelek.
Schwirllich Alajos, Aradáci-utca

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bencze A. és Fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcojn Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Remsing Mátyás, Otthon-sörcsarnok.
Tóth és Noriszán, a nagyhid mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.

Kiadó: Pleitz Fer. Pál.